

Aktuální unijní legislativa v oblasti práv obětí TČ

MGR. PAVLA PEŠATOVÁ, ODDĚLENÍ TRESTNĚPRÁVNÍ LEGISLATIVY

MINISTERSTVO SPRÁVEDLNOSTI

Směrnice EP a Rady 2024/1385 o potírání násilí vůči ženám a domácího násilí

- ❑ Návrh představen 8. března 2022 —————> politická dohoda 6. února 2024,
 - ❑ formální potvrzení dohody: EP 24. dubna 2024, Rada 7. května 2024,
 - ❑ nabytí účinnosti 13. 6. 2024
- ❑ právní základ: čl. 82 odst. 2 a čl. 83 odst. 1 SFEU (sexuální vykořisťování žen a dětí, trestná činnost v oblasti výpočetní techniky),
- ❑ vychází z Úmluvy Rady Evropy o potírání násilí vůči ženám a domácího násilí,
- ❑ cíl: **ochrana žen a dětí před genderově podmíněným násilím a domácím násilím.**

Obsah

- ❑ nové trestné činy:
 - ❑ mrzačení ženských pohlavních orgánů (5 let), nucený sňatek (3 roky),
 - ❑ kybernetické trestné činy (1 rok) – sdílení intimního nebo zmanipulovaného materiálu bez souhlasu, kybernetické pronásledování, kybernetické obtěžování, kybernetické podněcování k násilí nebo k nenávisti,
- ❑ fakultativní přitěžující okolnosti (zranitelné postavení oběti, vůči dítěti, použití zbraně, opakované páchání násilí),
- ❑ účinné vyšetřování a podpora obětí při zajišťování důkazů,
- ❑ specializované IP oběti vzhledem k sexuálnímu násilí a domácímu násilí,
- ❑ možnost vydání ochranných a omezujících příkazů,
- ❑ pravidla k odstranění nevhodného online-materiálu,
- ❑ vznik podpůrných služeb v čele s krizovými centry pro oběti znásilnění a azylovými centry a dočasnými ubytovacími službami,
- ❑ vznik specializovaných helplinek, které jsou dostupné zdarma a v režimu 24/7,
- ❑ dostupnost intervenčních programů pro pachatele a potenciální pachatele,

Obsah

- ❑ celá řada preventivních opatření zaměřující se na zvyšování povědomí a porozumění veřejnosti ohledně základních příčin všech forem násilí na ženách a domácího násilí, dále také zpochybňování škodlivých stereotypů a podpory rovnosti žen a mužů a vzájemného respektu,
- ❑ vzdělávání celé řady profesionálů, kteří přicházejí do styku s těmito oběťmi včetně pořádání osvětových kampaní,
- ❑ zajištění koordinace a spolupráce na vnitrostátní úrovni včetně občanské společnosti,
- ❑ vznik národních akčních plánů,
- ❑ nastavení sběru dat na centrální úrovni a možnost pořádání průzkumů,
- ❑ **transpoziční lhůta 3 roky.**

Revize směrnice 2011/36/EU o prevenci obchodování s lidmi, boji proti němu a o ochraně obětí

- ❑ Návrh představen 19. prosince 2022 —————> politická dohoda 24. ledna 2024,
 - ❑ formální potvrzení dohody: EP 23. dubna 2024, Rada 27. května 2024,
 - ❑ Úřední věstník?
- ❑ právní základ: čl. 82 odst. 2 a čl. 83 odst. 1 SFEU (sexuální vykořisťování žen a dětí),
- ❑ revize původní směrnice z roku 2011,
- ❑ cíl: **konkrétnější pravidla pro prevenci, koordinaci, podporu obětí a reakce na vývoj v oblasti obchodování s lidmi.**

Obsah

- ❑ nové formy vykořisťování: náhradní mateřství, nucený sňatek, nezákonná adopce,
- ❑ rozšíření obecných přitěžujících okolností o sdílení materiálu se sexuálním podtextem v online prostoru,
- ❑ nový trestný čin: vědomé využívání služeb osob, které jsou oběťmi obchodování s lidmi (pro FO i PO),
- ❑ rozšíření principu netrestání (non-punishment) také do správního práva,
- ❑ formální vznik referenčních mechanismů a národních kontaktních bodů,
- ❑ vznik národních koordinátorů a možnost vzniku také nezávislých orgánů,
- ❑ povinnost vytvářet národní akční plány (aktualizace každých 5 let),
- ❑ sběr dat na centrální úrovni,
- ❑ pravidelné a specializované vzdělávání,
- ❑ pomoc a podpora poskytovaná obětem obchodování s lidmi,
- ❑ **transpoziční lhůta 2 roky.**

Nařízení EP a Rady o předávání řízení v trestních věcech

- ❑ Návrh představen 5. dubna 2023 —————> politická dohoda 6. března 2024,
 - ❑ formální potvrzení dohody: EP 23. dubna 2024,
 - ❑ Jazyková korektura a formální přijetí Radou + Úřední věstník,
- ❑ právní základ: čl. 82 odst. 1 písm. b) a d) SFEU,
- ❑ cíl: **stanovení konkrétních pravidel, za kterých může být trestní řízení zahájené v jednom ČS předáno do jiného ČS,**

Obsah ve vztahu k obětem

- ❑ také oběti mohou podat návrh na předání trestního řízení (návrh však není pro odpovědné orgány zavazující),
- ❑ před předáním řízení do jiné země je třeba zvážit také oprávněné zájmy oběti,
- ❑ povinnost informovat oběť o úmyslu předat řízení a umožnění vyjádření se k dané věci,
- ❑ povinnost informovat oběť o rozhodnutí, že došlo/nedošlo k předání řízení,
- ❑ právo na účinný opravný prostředek proti rozhodnutí o akceptaci předání trestního řízení (lhůta 15 dní od přijetí rozhodnutí),
- ❑ použití nařízení – **2 roky po vstupu v platnost.**

Návrh revize směrnice 2012/29/EU, kterou se zavádí minimální pravidla pro práva, podporu a ochranu obětí trestného činu

- ❑ návrh představen 12. 6. 2023,
- ❑ revize stávající směrnice z roku 2012,
- ❑ právní základ: čl. 82 odst. 2 SFEU,
- ❑ cíl: cílená opatření reagující na nedostatky zjištěné v rámci hodnocení směrnice (2022)
 - ❑ rozšíření práva na informace,
 - ❑ účinná podpora zranitelným obětem,
 - ❑ rozšíření psychologické podpory,
 - ❑ podpora účasti obětí v trestním řízení,
 - ❑ přístup obětí k odškodnění ,
 - ❑ spolupráce mezi orgány,
- ❑ rámcová pozice schválena dne 25. 8. 2023.

Obsah – obecný přístup (Rada)

- ❑ přijetí obecného přístupu Rady – 14. června —→ zahájení trialogů s EP a Komisí na podzim 2024,
- ❑ zřízení helplinek pro oběti 116 006 (poskytování informací, emoční podpory, odkázání na specializovanou podporu) + možnost poskytování těchto služeb přes online aplikace a web. stránky,
- ❑ proaktivní přístup podpůrných služeb při zkontaktování obětí,
- ❑ zajištění poskytnutí dodatečné psychologické podpory,
- ❑ cílené a integrované služby pro děti (zdrav. prohlídka, poskytování informací, emoční a psych. podpora, možnost oznamování TC, IP, nahrávání výpovědí),
- ❑ poskytování informací o organizačních aspektech v řízení před soudem,
- ❑ zneprístupnění osobních údajů oběti pachateli v případě, že oběti hrozí nebezpečí (na žádost oběti nebo ex offio)
- ❑ IP dle stanovených pravidel a vícefázové s cílem zajistit nejen ochranu, ale také podporu oběti,
- ❑ možnost vytváření protokolů týkající se organizace poskytování služeb a podpory odpovědnými subjekty,
- ❑ využívání ICT při zajišťování práv obětí,
- ❑ sběr statistických údajů a centrální úrovní,
- ❑ transpoziční lhůta 2 roky.

Návrh směrnice o boji proti pohlavnímu zneužívání a pohlavnímu vykořisťování dětí a proti materiálům pohlavního zneužívání dětí

- ❑ návrh představen 6. 2. 2024,
- ❑ revize stávající směrnice z roku 2011,
- ❑ právní základ: čl. 82 odst. 2 a čl. 83 odst. 1 SFEU (pohlavní vykořisťování dětí),
- ❑ cíl: **posílení pravidel s ohledem na technologický vývoj a s ním související rizika, která přináší přítomnost dětí v online prostředí,**
- ❑ navazuje na návrh nařízení proti pohlavnímu zneužívání dětí,
- ❑ rámcová pozice schválena dne 5. 3. 2024.

Obsah – návrh směrnice (EK)

- ❑ změna terminologie,
- ❑ zvýšení trestních sazeb u již harmonizovaných trestných činů a jejich částečná novelizace,
 - ❑ pohlavní zneužívání, pohlavní vykořisťování, nakládání s dětskou pornografií, navazování kontaktů s dítětem k sexuálním účelům,
- ❑ stanovení trestnosti v zásadě přípravných jednání souvisejících s online světem,
 - ❑ livestreaming a provozování online služeb za účelem pohl. zneužívání nebo vykořisťování dětí,
- ❑ úprava trestného činu znásilnění ve vztahu k dětem,
- ❑ posílení práv dětských obětí v podobě zlepšení prevence a pomoci dětských obětí,
- ❑ podpora koordinace prevence a boje proti pohlavnímu zneužívání dětí a také zúčastněných stran na vnitrostátní úrovni.

Děkuji
